

KÜRESEL ASGARI VERGİYE KARŞI YEREL VERGİ STRATEJİSİ ÇÖZÜM MÜ?

Küresel asgari kurumlar vergisinin uygulama başarısında Avrupa Birliği "blok olarak" önem arz ediyor. Küresel asgari verginin başarısı, küresel ekonomide önemli bir ölçek oluşturan ülkelerin model kuralları iç mevzuata ve hayata geçirmesine bağlı.

Soruyu sorma nedenimiz uluslararası vergileme alanında yaşanan gelişmelerdir. G7'nin yaklaşık otuz yıl önce "vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınma" için başlattığı mücadele, 2021'de OECD'nin "iki ayaklı çözüm" paketine 140 civarında ülkenin desteğini alan bir anlaşmayla taçlandırılmıştı. Çözüme 140 ülkeni desteğinin önemi, bu ülkelerin küresel GSYİH'nin yüzde 90'ından fazlasını temsil ediyor olmasıdır.

Çözümün bir parçası "küresel asgari kurumlar vergi" önerisi, hasılatı 750 milyon Euro'yu aşan Çok Uluslu Şirketlerin ("ÇUŞ") başka bir ülkedeki kârının yüzde 15'ten az vergilenmesi durumunda fark verginin "ÇUŞ'in nihai ana ortağının" mukim olduğu ülkede vergileme yapmaya imkan vermesidir. Çözüm planının hayata geçirilmesi için sıkışık veya iddialı bir uygulama takvimi öngörülmüştü. OECD, Aralık 2021'de model kurallar raporuyla genel çerçeveyi oluşturarak 2022'de ülkelerin iç mevzuatlarına dahil edilmesini hedeflemiş, "model kuralları ve kuralların yorumu" Mart 2022'de yayımlamıştır. Ancak model kuralların sonlandırılmaması ülkelerin iç mevzuatlarına alınması 2023'e sarkıyor. Diğer taraftan OECD'nin Temmuz 2022 Raporuna göre, I'inci ayak kurallarının 2024'te yürürlüğe girmesi için 2023'ün ortasına kadar yeni bir Çok Taraflı Sözleşmenin sonlandırılması hedefleniyor.

Peki plan neden aksıyor? İki nedenle: Bazı ülkelerin taahhütlerinden vazgeçmesi ve model kuralların gecikmesi.

Hangi ülke nasıl yaklaşım sergiliyor?

Küresel asgari kurumlar vergisinin uygulama başarısında Avrupa Birliği "blok olarak" önem arz ediyor. AB Komisyonu, Aralık 2021'de ÇUŞ'ler için küresel asgari vergileme kuralları ile ilgili direktif taslağını yayımlamış, Ocak 2022'deki ECOFIN toplantısının ardından 27 üye ülke Maliye Bakanlarının taslak çerçeveyi onayladıkları açıklanmış, ancak Mart 2022'deki ECOFIN toplantısı sıkışık takvim nedeniyle uygulamanın 31 Aralık 2023'e ertelenmesiyle sonuçlanmıştır. Süreç Haziran 2022'deki ECOFIN toplantısında Polonya taslağa koyduğu çekinceyi kaldırmış ancak bu kez Macaristan taslağı desteklememe kararı almıştır. Macaristan'ın yaklaşımı üzerine ABD hükümeti Temmuz 2022'de, ABD-Macaristan vergi anlaşmasını feshettiğini Macaristan'a resmi olarak bildirmiştir. Basındaki haberlere göre, ABD'nin fesih gerekçesi Macaristan'ın yüzde 15 küresel asgari kurumlar vergisine destek vermemesi olarak yorumlanmıştır.

Macaristan'ın aksine AB'nin büyük ülkeleri (Almanya, Hollanda ve Fransa gibi) desteklerini tekrar etmiş ve AB bloğunda oybirliği olmaması olasılığı durumunda üye

ülkelerin yerel mevzuatta gerekli değişiklikleri yapması alternatifinin değerlendirildiği açıklanmıştır. Ancak bu değişiklikler model kurallara ne kadar sadık kalır gelişmelere bakarak göreceğiz.

ABD'nin yaklaşımında değişiklik var mı?

Hatırlanacağı üzere ABD, 2020'nin ikinci yarısında da (Trump dönemi) "teknoloji şirketleri vergilemesi ile ilgili küresel görüşmelerden" çekilmişti. Başkan Biden'ın seçilmesinin ardından, ABD belirli bir eşğin üzerindeki küresel ÇUŞ'lerin yüzde 15 küresel asgari kurumlar vergisi ödemesi teklifinin liderliğini sırasıyla G7, G20'de yapmış ve öneri OECD Kapsayıcı Çerçevesinin 140'tan fazla ülkesinin desteğiyle kabul edilmişti.

Dolayısıyla, ABD'de demokratlar küresel asgari vergiye destek vermiş ve ÇUŞ'lerin vergileme kurallarında değişimi vergi politika ajandasına yer almıştı. Biden hükümetince Mart 2022'de açıklanan 2023 Mali Yıl Bütçesinde, "Matrah Aşındırma ve Vergiden Kaçınmayı Önleme Vergisi'nin ("BEAT") yerine OECD'nin İki Ayaklı Çözümü kapsamında küresel asgari kurumlar vergisine geçiş (Düşük Vergilendirilen Ödeme Kuralı - UTPR) önerilmiş, ancak öneri yasama sürecinde kabul görmemişti. Öneriye karşı duruşun liderliğini demokrat senatör Joe Manchin yapmış ve basın açıklamalarına göre "OECD'nin iki ayaklı çözümünün küresel asgari kurumlar vergisi ayağını ABD'nin kabul edip, diğer ülkelerin kabul etmemesinin ABD şirketlerini dezavantajlı duruma getirmesi endişesi" nedeniyle desteğini çekmiştir.

Önerinin kabul edilmemesine karşın ABD senatosu "2022 Enflasyon Azaltma Kanununu" onaylayarak, "1 milyar ABD dolarından fazla kâr olan kurumlar vergisi mükelleflerine" düzeltilmiş mali tablo kazançları üzerinden "Yüzde 15 alternatif asgari kurumlar vergisi" uygulamasını kabul etmiştir. Teknik olarak ABD'nin yüzde 15 alternatif asgari kurumlar vergisi, yüzde 15 oranı dışında OECD'nin "Yüzde 15 küresel asgari kurumlar vergisine" benzemiyor. Bu gelişmelere rağmen ABD Hazine Bakanlığı'nın "ABD'nin, küresel bir asgari kurumlar vergi uygulamasını sonlandırmada kararlı olduğu" açıklamaları basında yer alıyor.

"Yüzde 15 alternatif asgari kurumlar vergisi" ne anlama geliyor?

ABD, neden "alternatif vergi" ile ilerledi? Çünkü ABD yönetimi yükselen faiz oranları ve bütçe açıkları karşısında sağlam kamu kaynağına bir an önce erişmek istiyor. OECD'nin iki ayaklı çözümü ise daha şimdiden bir yıl gecikti ve "küresel asgari vergi" uygulamasına uyum zorunlu değil. Şimdiden bir yıl sarkan takvim daha

sonraki yıl/yıllara sarkabilir. Diğer taraftan küresel asgari verginin başarısı, küresel ekonomide önemli bir ölçek oluşturan ülkelerin (G7 gibi) model kuralları iç mevzuata ve hayata geçirmesine bağlı.

Hatta küresel ölçekte iki ayaklı çözümünün uygulanmaması riski karşısında ülkeler aksiyonlar almaya başladı. Örneğin Avrupa Parlamentosu Ekonomik ve Mali İşler Komitesi 26 Ağustos 2022'de, "kritik ülke sayısının" 1'inci ayak model kurallarının 31 Aralık 2025'e kadar yürürlüğe koymadığında "AB dijital vergi" uygulamasını tekrar gündeme getirmeye karar verdi.

Bu durum karşısında ABD yasama organları küresel asgari kurumlar vergisi uygulamasında hem takvim ve kritik ülke sayısı oluşumunda gecikmeler, hem de ABD'de demokrat partinin yaklaşan ara seçimlerde ÇUŞ'lerin adil bir vergi ödemesi taahhüdünü hayata geçirdiğine ilişkin kamuoyuna mesajı, "ABD'nin yüzde 15 alternatif asgari kurumlar vergisi" uygulamasının yasalaşma sürecini hazırladığı kanaatindeyiz.

ABD'nin yüzde 15 alternatif vergisi doğrudan yabancı yatırımları etkiler mi?

ABD'nin "alternatif asgari vergi" uygulaması özellikle "düşük veya sıfır kurumlar vergisi" uygulayan ülkelere yapılan "doğrudan yabancı yatırımları" olumsuz etkileyecektir. Çünkü yatırımcı ÇUŞ'ler yapacakları yatırımlarda kazanç ve nakit akımlarını etkileye yüzde 15 vergi ile projelerine çalışacaklar. Bu nedenle gelişmekte ülkeler, doğrudan yabancı yatırımcı çekmek için uyguladıkları vergilemeye dayalı teşvik sistemini "vergi dışı teşviklere" kaydırmaları söz konusu olabilir.

Ayrıca ABD "alternatif asgari vergi" ile diğer ülkelerin kaynak ülkede vergileme yapıp yapmadığına bakmadan 1 milyar ABD dolarından fazla kazanç elde eden ÇUŞ'lerden vergi alma imkanına kavuşacak.

Diğer taraftan, dijital ekonominin vergilendirilmesindeki zorluklara karşı "iki ayaklı çözümün" 1'inci ayak kuralları ile kıyaslandığında ABD'nin "alternatif asgari vergi" uygulaması ABD Hazinesi lehine olacak. Neden mi? Çünkü fiziki işyeri olmaksızın diğer ülkelere kazanç elde eden ÇUŞ'lerin çoğu ABD mukimi olup, bu şirketlerin kaynak ülkeden elde ettiği kazancı (1 milyar ABD doları kazanç sahibi şirketler için) ABD Hazinesi kaynak ülke hazinesi paylaşmayacak. 1'inci ayak uygulanmadığında kaynak ülkelerde uygulanan "dijital hizmet vergileri ve benzeri vergiler" uygulanmaya devam edilecek, uygulamayan ülkeler bu vergileri yürürlüğe koyabilecek ve bu vergiler kaynak ülke yatırımcıları / tüketicileri yansıtacağından ÇUŞ'lerin kazançlarını vergileme amacına hizmet etmeyecek.

Özetle "uluslararası vergi kuralları" mimarisinde bir asır sonra yapılacak tarihi değişiklikler mevcut küresel jeopolitik ve ekonomik ortamda bir başka bahara mı kalacak, merakla takip edeceğiz.